

Ø-vandring

Helgoland, Als og de frisiske øer,
Hallig Hooge og Rømø

3. – 9. juli 2022

Ude i Vadehavet ligger enestående naturoplevelser og venter. Vi oplever på vores vandring lokalbefolkningen, der i et evigt skifte mellem ebbe og flod har formået at overleve trods de barske stormfloder. Naturligvis skal vi også på dette vandrekursus besøge den røde klippeø Helgoland, som ligger 72 km ude i Nordsøen. Øen, der majestætisk rejser sig 61 meter over havets overflade, ligesom vi også skal besøge Hallig Hooge. En særlig frisk ø, uden diger, der derfor hvert år oversvømmes mange gange i vinteråret især. Hjemme venter udvalgte foredrag og dejlig højskolesang.

Øerne og vandreturene

- **Rømø**, hvor der udover rav ikke findes en sten, idet øen er dannet af sand og klit. Danmarks 10. største ø ved den jyske vestkyst mellem Ribe og Esbjerg ligger i Vadehavet og har Europas bredeste strand. Øens karrige jord har været en evig udfordring for dens beboere. Det har resulteret i en spændende og særegen ø-kultur. Ca. 12km
- **Hallig Hooge** tilhører kategorien af tyske vadehavsoer benævnt "halliger". Disse flade øer ud for Nordfrieslands kyst ligger helt ubeskyttede for vej og vind. Gårdene, kirken og andre bygninger står hævet over landskabet på de kunstige forhøjninger: Varfterne, så de lige akkurat er oven vande ved de årlige oversvømmelser af øen. Ca. 6-8km
- **Helgoland** står monumentalt med sin røde sandstensklippe 72 km ude i Nordsøen. Den rager 61 m op over havoverfladen og daterer sig tilbage til urtiden. 2½ times sejltur mellem sandbanker med udsigt til sæler og fugle fører os ud til denne særprægede ø. En af naturens åbenbaringer med en særdeles turbulent fortid. Den har tilhørt Danmark frem til 1807, hvor englænderne overtog den. I 1890 indgik den i en byttehandel med Tyskland. Under tysk besiddelse blev den under 1. og 2. Verdenskrig brugt som flåde- og ubådsbase. Pga. sin militærstrategiske beliggenhed forsøgte englænderne direkte at bombe øen væk i 1947. Dette lod sig heldigvis ikke gøre. Øen er 1700 m lang og 600 m bred. I højden fordeler den sig på tre plateauer: Fra det lave "Unterland" for foden af klippen, hvor byen ligger, videre ind over "Mittelland" og op til "Oberland" med de fantastiske

panoramaer, fuglefjeld, klippeformationer mm. Og så har øen også en kommerciel side: Den er toldfrit område i EU. Ca. 3-4km.

- **Als** - Øen har stadig sin egen stærke identitet med egen dialekt og ordbog. Den har været udråbt til republik i dagene lige før afslutningen af 1. Verdenskrig, hvor marineskrædder Bruno Topf førte an i revolutionen fra cafeen ved havnepromenaden. Hovedbyen Sønderborg ligger smukt for foden af Dybbøl Banke og midt i det glinsende Alssund. Ca. 10km.
- Vandringer på **den historiske Gendarmsti** langs Flensborg Fjord ca. 8km.

Foredrag og højskolelivet

- Grundtvigsk velkomstforedrag.
- Sangaften med fokus på naturen fra højskolesangbogen.
- Om litterære modstrategier til den digitale modernitet
- Musikforedrag om Gustav Mahler og senromantikerne.
- Dramatiseret foredrag om H.C. Andersens eventyr.
- Morgenvandring, flaghejsning, fællessang og morgensamlinger.

Velkommen til en almen, klassisk, grundtvigsk folkehøjskole

Rønshoved Højskole er vel nok Danmarks flottest beliggende højskole. Højskolen ligger ud til Flensborg Fjord midt i det bakkede morænelandskab, der byder på skønne vandreture i store løvskove langs fjorden. Stedets beliggenhed giver rige muligheder for udendørsoplevelser, der stimulerer og inspirerer.

Rønshoved Højskole er en klassisk, grundtvigsk folkehøjskole. Vi lægger derfor vægt på det almindennende, hvor sange fra højskolesangbogen, gode fortællinger, morgensamlinger, foredrag og fællesskabet er centralt placeret i hverdagen.

Højskolen kunne sidste år fejre 100 år, og fremstår flottere end nogensinde. Vi har bygget om og renoveret, så skolen er klar til et nyt århundrede. Det er vi stolte af.

**Velkommen til Rønshoved Højskole
– Højskolen ved Flensborg Fjord**

Nina og Thue Kjærhus
Forstanderteam

Søndag d. 3. juli

Ankomst med tog til Gråsten Station ca. kl. 15.10.

Herefter mulighed for bustransport til højskolen

Kl. 15-16.30 Ankomst og indkvartering

Kl. 16.30 **Velkomstforedrag med højskoleforstander Thue Kjærhus**

Velkomstforedrag om skolen, som er vokset ud af

Genforeningen, hvis virke og væsen endnu er afgørende

præget af begivenhederne for hundrede år siden, samt tanker om skolens rolle i fremtiden.

Kl. 17.45 Vin- og ølsalg fra vores kiosk i foyeren.

Kl. 18.15 **Aftensmad i spisesalen.** Denne første aften skal vi have

Rønshoved Tapas. Små lækkerier kombineret med gode salater og andet godt.

Kl. 20.00 **Aftensamling og rundvisning.**

Vi mødes i foredragssalen. Herefter kaffe og kage i pejsestuen.

Mandag den 4. juli

Kl. 07.30 Morgenvandring eller en svømmetur i Flensborg Fjord

Kl. 07.55 Vi synger flaget op

Kl. 08.00 Morgenmad i spisesalen

Kl. 09.00 Morgensamling i spisesalen

Kl. 10.00 **Heldagstur til den maleriske ø Als.**

Vi starter vores ø-vandring med en tur til den smukke ø Als. Vi bliver sat af på Dybbøl Banke, hvor dramaet om 1864 udspillede sig. Herefter går vi forbi skanserne og ned mod den smukke Gendarmsti, der fører os langs kysten til Sønderborg. Vi går over Kong Christian d. 10's bro og tager vores frokost på havnen, lige foran Sønderborg Slot. Efter frokosten drager vi videre til det utrolig naturskønne Kegnæs, hvor vi vil vandre mellem gule rapsmarker, høje bøgetræer og med salt i næseborene fra det store hav - Østersøen. Længde ca. 10km.

Kl. 17.30 Vin- og ølsalg fra vores højskolens kiosk

Kl. 18.00 Aftensmad i spisesalen

Kl. 19.30 **Aftensamling.** En aften med masser af sang fra højskolesangbogen. Sangtemaet vil overordnet være naturen. En aften, hvor viceforstander Nina Kjærhus undervejs belyser sangene historisk og eksistentielt.

Herefter kaffe og kage med særlig kageopskrift fra det sønderjyske kaffebord i pejsestuen, Folkvang eller på vores helt nye udsigtsterrasse.

Tirsdag den 5. juli

Kl. 07.30 Morgenvandring eller en svømmetur i Flensborg Fjord

Kl. 07.55 Vi synger flaget op

Kl. 08.00 Morgenmad i spisesalen

Kl. 09.00 Morgensamling i foredragssalen

Kl. 09.00 **Heldagstur til Rømø og marsklandet bag digerne.**

Vi kører i dag vest på, og gør her klar til dagens første vandring i Ballum enge. Vi går ad Den Svorne Vej midt under den høje himmel og mellem digerne, der i middelalderen har holdt stormfloderne fra menneskene. Vi tager frokosten ved Pumpemøllerne ved Ballum Sluse, og får her historierne om den store mandedrukning, hvor 10.000 druknede, men også historierne om den forladte landsby. Vi kører så over på selve Rømø over den 10km lange dæmning, der har forbundet øen med fastlandet siden 2. verdenskrig, Vi går en tur på ca. 6km fra Vråby plantage, ud til Sønderstrand med de mange klitter, hvor vi får marehalmen mellem tærerne. Turen i dag er på i alt ca. 12 km.

Kl. 17.30 Øl og vinsalg fra højskolens kiosk

Kl. 18.00 Aftensmad i spisesalen

Kl. 19.30 **Aftenforedrag om skærmværen – litterære modstrategier til den digitale modernitet ved kandidat-stipendiat Markus Floris Christensen, Flensborg Universitet**

Vi lever i en tid, der på alle niveauer er gennemtrængt af den digitale modernitet, af en altdominerende skærmværen. Arbejde, kommunikation, underholdning, opdragelse, uddannelse og adspredelse – alt foregår i lyset fra skærmen, et faktum, der kun er blevet forstærket af den verserende corona-pandemi. I den digitale modernitet er både dagslyset og nattens mørke blevet koloniseret af de digitale redskaber, og uro, angst og usikkerhed er blevet hverdag for mange. Foredraget vil kortlægge, hvordan den digitale modernitet, samtidens skærmværen, tager sig ud. Dernæst vil det foreslå en række litterære modstrategier til den digitale skærmværen. Her kan fremhæves den individuelle læseakt af fysiske bøger som en strategi, der kan modvirke skærmens tyranni, og der gives eksempler fra litteraturhistorien – fra Marcel Proust til Karl Ove Knausgård – som kan belyse læsningens kvaliteter. Herefter kaffe og kage med særlig kageopskrift fra det sønderjyske kaffebord i pejsestuen, Folkvang eller på vores helt nye udsigtsterrasse.

Onsdag den 6. juli

- Kl. 06.15 Morgenmad i spisesalen, madpakker med til frokost
- Kl. 07.15 **Heldagstur til den mytiske ø Helgoland langt ude i Nordsøen**
Vi kører i bus ned til Büsum på den tyske vestkyst og sejler herfra ud til Helgoland. Vores medbragte frokost spiser vi om bord på færgen. På Helgoland drager vi på en tre kilometer lang rundvisning i et roligt tempo, hvor der fortælles om øens spændende historie. Efter turen er der tid til på egen hånd at gå på café eller shoppe i de over 200 toldfri butikker. Husk pas. Længde i dag ca. 3-4 km
- Kl. 21.00 Hjemkomst og sen aftensmad.
Herefter kaffe og kage med særlig kageopskrift fra det sønderjyske kaffebord i pejsestuen, Folkvang eller på vores helt nye udsigtsterrasse.

Torsdag den 7. juli

- Ingen morgenvandring
- Kl. 07.15 Morgenmad i spisesalen, mad pakker med til frokost
- Kl. 08.15 **Heldagstur til den særprægede frisiske ø Hallig Hooge.**
Vi krydser grænsen og tager over til den nordtyske vestkyst. Vi sejler til Hallig Hooge, hvor øens huse er bygget på forhøjninger - de såkaldte varfter:
Hanswarft-tur (ca.3 km) med vandring fra havnen op til Hanswarft, hvor vi skal i Stormflodskino og se kortfilmen: "Land unter", samt en rundvisning i Hooges kommandørgård "Königspesel". På Hanswarf spiser vi også frokost. Derefter skal vi besøge øens helt særlige kirke.
Landsendevandring (ca.6 km) Efter besøg på Hanswarft er der vandring til nogle af de vestlige varfter. Dagen sluttet af på egen hånd, f.eks. med en "Farisæer" på en af øens små caféer. Husk pas.
- Kl. 18.30 Øl og vinsalg fra højskolens kiosk
- Kl. 19.00 Aftensmad i spisesalen
- Kl. 20.00 **Aftenforedrag om Danmarks vilde natur ved Casper Krohn, naturfotograf.**
Foredraget er en hyldest til den danske natur fortalt gennem billeder og historier. Casper Krohn fortæller om sine oplevelser i naturen, hvor alt nogen gange går som planlagt og andre gange, hvor intet går som håbet. En aften om succes historier i den danske natur og om hvor lang vej vi har til en respektfuld

behandling af naturen. Foredraget handler om meget mere end billeder, historier og problematikker, men også om, hvad der sker, når vi giver os tid til at se, lytte og bare være i nuet. En aften med specielt fokus på den danske natur og på, at vi har lige så meget at byde på som det store udland. Herefter kaffe og kage i pejsestuen, Folkvang eller på vores nye udsigtsterrasse.

Fredag den 8. juli

- Kl. 07.30 Morgenvandring eller en svømmetur i Flensborg Fjord
Kl. 07.55 Vi synger flaget op
Kl. 08.00 Morgenmad i spisesalen
Kl. 09.00 Morgensamling i foredragssalen
Kl. 10.00 **Vandreture i egnen omkring højskolen.** Du kan vælge mellem: **Sønderhavskovene (ca. 6 km)**, der stammer tilbage fra oldtiden, hvor landet var dækket af skov. Siden stenalderen har der boet mennesker her. Vi følger i deres fodspor, men hører også om alle historierne fra egnen f.eks. om munkene fra den anden side af Fjorden, der anlagde de smukke Karpedamme, om Bjergsalamanderen, der har Europas nordligste ynglested her i skovene, om Vejpligtstenen og meget mere.
Gendarmsti tur (ca. 10 km) i retning mod Rinkenæs. Vi går langs med den legendariske vandresti - Gendarmstien og hører om Gendarmernes liv, hører fuglesang, bølgernes skvulp og ser og hører om egnens historie lige fra historierne om munkene fra Ryd Kloster til Margrethe den 1.
- Kl. 13.00 Frokost i spisesalen
Fri eftermiddag
Kl. 17.30 Øl og vinsalg fra højskolens kiosk
Kl. 18.00 **Festmiddag**, der går over i en hyggelig aften med Rønshoved traditionen: Gæt en (højskole)sang.

Lørdag den 9. juli

- Ingen morgenvandring pga. afrejsedag
Kl. 07.55 Vi synger flaget op
Kl. 08.00 Morgenbuffet i spisesalen
Kl. 08.50 **Kort morgensamling i Folkvang**
Herefter afsked og afrejse, så man kan komme med bussen fra højskolen kl. 9.20 og nå toget fra Gråsten Station ca. kl. 9.50

Vi forbeholder os ret til ændringer i programmet

Praktiske oplysninger

Tilmelding

Du tilmelder dig nemt på vores hjemmeside www.ronshoved.dk under "Korte kurser". Du kan vælge mellem at betale online eller at få en regning.

Tilmelding er bindende, hvilket betyder, at vi ikke kan refundere pengene ved afbud. Vi anbefaler derfor, at du tegner en afbestillingsforsikring ved f.eks. Europæiske Rejseforsikring.

Priser

Dobbeltværelse pr. person med eget bad:	5.195,-kr.
Enkeltværelse pr. person med eget bad:	5.895,-kr.

Kontoret hjælper dig gerne med at finde en makker, så du for det første kan spare de penge som et enkeltværelse jo koster ekstra, men også for at du kan få muligheden for at lære en ny at kende.

Beløbet dækker kost & logi inkl. linned og håndklæder samt alle udflugter og programsatte punkter.

Rejsen til Rønshoved med offentlig transport

Vi ligger tæt på IC-linien. Der købes togbillet til Gråsten. Det tager 2½ time fra Århus og 3½ time fra København (med direkte tog hver 2. time). Fra Gråsten tager bussen (nr. 110) kun 15 min.

Vi kan også tilbyde at hente dig med vores bus i Gråsten med togankomst ca. kl. 15.10. Prisen vil være 50,-kr, som du betaler direkte til chaufføren i bussen. Det samme kan vi tilbyde på hjemrejsedagen med togafgang ca. kl. 09.50.

Rønshoved Højskole
Højskolen ved Flensborg Fjord